

інтер'єрів, ознайомитися з передумовами виникнення англійського стилю в інтер'єрі, меблях, архітектурі й оздобленні, проаналізувати взаємозв'язок між умовами та стилем життя в англійських країнах тощо. Обов'язковими в змісті підручника мають бути тексти, що розкривають українські особливості в мистецтві, живописі, архітектурі, прихильність українських сучасників до стилів тощо.

Невід'ємною частиною змісту підручника мають стати вправи, що імітують іншомовне спілкування в умовах англо-українських професійних відносин, що спонукають до розуміння й усвідомлення відмінностей та спільного між українською й англійською культурами, типами соціальної поведінки, завдання на самовираження в умовах відносин, самостійної роботи.

Висновки. Проблема змісту підручника з іноземної мови для вищих навчальних закладів є достатньо розкритою у вітчизняній педагогіці, але швидкий соціально-культурний розвиток зумовив виникнення нових спеціальностей і виявив недостатню розробленість проблеми змісту підручників з іноземної мови за професійним спрямуванням, а саме для спеціальності 6.020207 “Дизайн”, з метою підготовки майбутніх фахівців до професійного іншомовного спілкування відповідно до їх професійних комунікативних міжкультурних потреб на базі вищих навчальних закладів.

Література

1. Рекомендації Європейського Парламенту та Європейської Ради щодо ключових компетентностей ціложиттєвої освіти (2006/962/ЕС).
2. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації [Електронний ресурс] / Ф.С. Бацевич. – Режим доступу: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/k>.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://newsletter.sus-n.org/?p=411>.
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vseslova.com.ua/word/>.

ДЯЧЕНКО М.Д.

РОЗВИТОК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МАЙБУТНІХ ЖУРНАЛІСТІВ У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ

Перспективи інтеграції України в європейський комунікаційний простір зумовлюють нові вимоги до професійної підготовки майбутніх журналістів, а сучасний рівень суспільно-економічного розвитку України вимагає від фахівців ЗМІ конкурентоспроможності й високого рівня професіоналізму.

Справжній професіонал-журналіст повинен володіти не лише комплексом загальних і спеціальних професійних здібностей, але й умінням

творчо реагувати на політичні, економічні, соціально-культурні зміни у світі й бути при цьому конкурентоспроможним.

Суспільство потребує сьогодні високоінтелектуальних, ініціативних, духовно-вільних, культурних і творчих журналістів. Здатність до творчості є однією з основних рис журналістського професіоналізму. Лише творча особистість із яскраво вираженою індивідуальністю здатна зробити вагомий внесок у подальший розвиток і розквіт суспільства.

Актуальність порушеної у статті проблеми підкреслюється реаліями існування журналістики в ринкових умовах і посиленою соціальною необхідністю у творчих журналістах, здатних до постійного саморозвитку, до здорової творчої конкуренції.

Мета статті – розкрити сутність поняття “конкурентоспроможність журналіста”, висвітлити наукові погляди на проблему формування творчої індивідуальності й розвиток конкурентоспроможності студентів, визначити педагогічні умови формування конкурентоспроможності майбутнього журналіста в процесі професійної освіти.

Питанням організації навчального процесу у вищій школі присвятили свої праці В. Андреев, С. Архангельський, М. Євтух, І. Зязюн, О. Пехота, П. Пономарьов, З. Решетова, С. Сисоева, Т. Сущенко, Т. Таранов, М. Шкіль та ін.

Проблему творчої активності студентів і професійно-творчого саморозвитку майбутніх фахівців порушували у своїх наукових розвідках В. Андреев, Д. Богоявленська, Г. Горченко, А. Деркач, В. Зазикін, І. Зайцева, П. Кравчук, О. Лук, Л. Макарова, Л. Мільто, В. Мухіна, О. Пехота, Я. Пономарьов, Ю. Фокін, В. Фрицюк, І. Ширшова тощо.

Психологічні аспекти саморозвитку й самоактуалізації особистості вивчали й аналізували такі вчені, як: Н. Бітянова, Ш. Бюллер, Л. Виготський, К. Гольдштейн, Т. Гринінг, С. Максименко, А. Маслоу, Б. Мастеров, Г. Олпорт, К. Роджерс, С. Рубінштейн, Є. Сьютіч, Г. Цукерман тощо.

Значний внесок в осмислення особистісного саморозвитку зроблено дослідженнями Н. Григор'євої, Л. Лазаревої, О. Лапицького, Є. Лукіної, Є. Федотової та ін.

Специфіку творчої індивідуальності пояснювали А. Асмолов, М. Бахтін, В. Белов, І. Кон, В. Міріманов, В. Шадриков; гуманістичні концепції розуміння розвитку особистості як необхідної умови для максимальної творчої самореалізації розробили А. Деркач, Л. Коханович, Н. Кузьміна, А. Маслоу, Л. Мітіна, Г. Олпорт, К. Роджерс, А. Сущенко та ін.

Проблеми формування й розвитку творчої особистості майбутніх журналістів висвітлено в працях журналістикознавців: Р. Бухарцева, В. Горохова, О. Дорошук, В. Здоровеги, С. Корконосенка, К. Маркелова, І. Михайлина, О. Нерух, В. Олешка, Є. Проніної, Є. Прохорова, О. Самарцева, Л. Світич, В. Учонової та ін.

Конкуренція була предметом наукових досліджень з давніх часів. Існують різні підходи до визначення сутності конкуренції та її соціальної

ролі у формуванні творчої особистості: соціобіологічний (Ч. Дарвін, Л. Гумплович, Г. Ратценхофер, У. Самнер, Т. Веблен), економічний (А. Сміт, Д. Рикардо, К. Маркс, Дж. Кейнс), політологічний (Д. Стюарт, Ф. Лист, В. Парето), психологічний (М. Дойч, К. Боулдинг), аксіологічний (Арістотель, К. Штайльманн), ігровий (Й. Хейзінга), структурний (Ф. Еджуорт, А. Курно, Дж. Робінсон, Е. Чемберлін, Ф. Найт, К. Макконнелл, С. Брю), функціональний (І. Шумпетер, Ф. Хайєк), поведінковий (П. Хейне, М. Портер).

Особливості конкуренції як типу міжособової взаємодії досліджували економісти (М. Гельвановський, Д. Крючков, А. Шмельов), політологи (А. Куценко), юристи (В. Лук'янець, О. Марін), філософи (О. Александрова, В. Воловик, В. Воронкова, В. Жадько, С. Кримський, В. Таран), педагоги (О. Астапенко, В. Безрукова, Н. Борисова, Н. Гарафутдінова, Д. Чернилевський, С. Широков), психологи (Ю. Андреева). Феномен конкуренції останнім часом став об'єктом посиленої уваги дослідників різних країн.

Але, на нашу думку, у науковому світі ще недостатньо уваги приділяється вивченню педагогічних умов позитивної конкуренції під час професійної підготовки студентів, зокрема майбутніх журналістів.

Конкурентна боротьба (конкуренція) між суб'єктами різних видів професійної діяльності є однією з форм реалізації закону конкуренції. У процесі конкурентної боротьби людина, застосовуючи власні конкурентні переваги, доводить свою конкурентоспроможність.

Конкурентоспроможність – це володіння суб'єктом певними властивостями, які дають йому можливість розвиватись на інноваційній основі та перемагати в конкурентній боротьбі [13]. Конкурентоспроможний – такий, що витримує конкуренцію, перемагає в боротьбі за досягнення кращих результатів [3].

Основа конкурентоспроможності кваліфікованого журналіста – його висока професійна компетентність [11, с. 193], що закладається в системі вищої журналістської освіти, однією з функцій якої є формування та розвиток творчої індивідуальності майбутнього фахівця. Тільки людина з високими професійними знаннями, з яскравою творчою індивідуальністю може успішно конкурувати в умовах ринкових відносин, для характеристики яких ключовим є закон конкуренції.

Наразі термін “конкурентоспроможність” перетворюється на педагогічну дефініцію. Вона вважається однією з важливих характеристик сучасного кваліфікованого фахівця, яку необхідно розвивати під час професійного навчання у ВНЗ.

Дефініцію “конкурентоспроможність” потрібно розглядати в тісному зв'язку з людиною, з розвитком її творчого потенціалу, її вихованням і навчанням, її трудовою діяльністю, неперервною освітою впродовж життя [6].

Поняття “конкурентоспроможність працівника” в “Енциклопедії освіти” корелює з поняттям “якість професійної освіти”, яка є основним шляхом формування майбутнього конкурентоспроможного журналіста.

Журналістська конкурентоспроможність, на наше переконання, – це сукупність притаманних конкретному журналістові професійних знань, творчих умінь і навичок та особистісних рис, які забезпечують йому конкурентні переваги на ринку праці в ЗМІ.

Журналіст – особлива професія, у площині якої тісно переплітаються жили ремісництва й пагони творчості, що наразі є запорукою успішності й конкурентоспроможності фахівців у сфері ЗМІ. На думку І. Михайлина, “поки спеціальність “журналістика” не буде визнана творчою професією, очікувати на істотні зрушення в журналістській освіті марно” [5, с. 73].

У галузі професійної освіти, у тому числі журналістської, протягом двох останніх десятиліть сталися серйозні зрушення: змінилися її мета, зміст і спрямованість (на формування творчої індивідуальності, здатної до саморозвитку, мобільності, творчої ініціативи, конкурентоспроможності), самі “сучасні реалії потребують активізації розвитку особистості, її творчого потенціалу” [10, с. 47].

Який саме журналіст сьогодні здатний бути конкурентоспроможним? Звичайно, той, що здобув якісну професійну освіту, той, що має “певний хребет, себто характер” [12], харизму, фахові здібності, вироблені вміння та навички, творчий підхід до вирішення завдань, професійне покликання, високі моральні якості, творчий стиль мислення, журналіст, який чітко розуміє й бездоганно виконує свої професійні функції та соціальні ролі, прагне до постійного саморозвитку й самовдосконалення.

На думку Є Прохорова, “зовнішній прошарок”, який скріплює весь світ особистості журналіста, становить сфера відповідальності за професійно-творчу самореалізацію, за самовдосконалення й розвиток особистості, самовіддача в служінні суспільству” [9].

Конкурентоспроможний журналіст – це людина, яка орієнтується на найвищі досягнення у своїй професії, прагне стати кращим серед рівних, виявляє здатність до високої якості й ефективності своєї діяльності. Але для того, щоби студенти могли зрозуміти, куди їм потрібно рухатися, вони мають знати, де знаходяться зараз, тобто чітко усвідомлювати, що особистий успіх, професійне зростання залежать від багатьох чинників, у тому числі від їхнього освітнього рівня, від знань, засвоєних у процесі навчання, від набутих умінь і навичок.

Сучасні українські журналісти змушені працювати в умовах жорсткої конкуренції, відтак, у процесі професійної підготовки слід орієнтувати студентів на те, що журналіст-початківець з перших днів роботи включається в боротьбу за виживання: суперництво як між окремими фахівцями, так і між організаціями, значна частина яких – комерційні, де жорсткою та вимогливою є позиція керівників і засновників щодо персоналу: працювати за правилами засновників і приносити їм прибуток.

За таких умов конкурентоспроможного журналіста можна помітити відразу: за максимальною ставкою, за визнанням з боку читачів (глядачів), за повагою колег і ставленням керівництва.

Специфіка журналістського фаху полягає й у тому, що часто неконкурентоспроможні журналісти упродовж перших трьох-п'яти років можуть опинитися “на узбіччі журналістики”. Навіть найуспішніший журналіст просто не має права спиратися на колишню популярність, він зобов'язаний доводити свою конкурентоспроможність “тут і зараз”, оскільки газета, як і передача, живе один день.

Справжній професіонал повинен уміти звертатися до самоконкуренції, намагаючись довести глядачам та читачам, що він готовий і далі зацікавлювати й дивувати їх. Саме до таких особливостей конкурентної боротьби в журналістському середовищі має бути підготовлений студент – майбутній журналіст.

Процес формування конкурентоспроможного кваліфікованого журналіста передбачає педагогічну організацію навчального середовища відповідно до специфіки та інноваційних технологій майбутньої професійної діяльності.

Професійна конкуренція є складним феноменом, який об'єднує всі сфери журналістської діяльності. Конкурентоспроможність журналіста залежить від багатьох факторів і умов: від рівня професійної культури й компетентності, від здатності до саморозвитку, професійного зростання, творчої самореалізації.

Якщо студенти журналістських спеціальностей будуть усвідомлювати значущість конкурентоспроможності для своєї майбутньої професії, то й серйознішим буде їхнє ставлення до навчання, професійної культури діалогу, самостійної роботи, саморозвитку, самовиховання, самовдосконалення, самоствердження й самореалізації.

Конкурентоспроможний журналіст повинен прагнути до самовираження, яке “набуває особливої сили, здається, що воно є необхідним додатком до його життя й ніби посилює його” [7, с. 106].

Як вважає С. Корконосенко, “перш, ніж стати журналістом за посадою, треба стати журналістом за світовідчуттям, способом сприйняття навколишнього життя, професії й себе в професійному середовищі” [8, с. 3].

На думку науковця, у журналістській праці необхідно враховувати особливості “творчої своєрідності, індивідуальності майстра, вміння ламати звичні норми і створювати нові”, оскільки професіоналізм “передбачає оволодіння майстерністю” [8, с. 7].

Творчість є істинною сутністю людини, джерелом її саморозвитку та професійного зростання, а вільна творча самореалізація особистості – це запорука її успішної професійної адаптації та конкурентоспроможності.

Можна виділити низку принципів, які відповідають пріоритетним стратегіям у професійній підготовці журналіста, спрямованій на саморозвиток конкурентоспроможності:

– принцип активізації процесів самопізнання, самооцінки, самовизначення, самоврядування, самокорекції, максимальної самореалізації;

- принцип взаємодії концептуального й технологічного рівнів у процесі професійної підготовки студентів;
- принцип єдності аксіологічного й культурологічного підходів в організації професійного навчання майбутніх журналістів;
- принцип орієнтації на оволодіння сучасними прийомами професійної журналістської діяльності;
- принцип співтворчості педагога-майстра та студента-майбутнього журналіста;
- принцип поєднання індивідуальної й колективної форм навчальної діяльності студентів.

Для розвитку конкурентоспроможності студента-журналіста, для його повноцінної освіти та самореалізації необхідним є створення педагогічних умов, що забезпечують самотворення, постійний саморозвиток, самовиховання, самовдосконалення, самокорекцію професійних і особистісних рис, тобто безперервний розвиток конкурентоспроможності.

Однією з умов розвитку журналістської конкурентоспроможності є формування адекватної самооцінки майбутніх фахівців, яка ґрунтується на професійних компетенціях і яка допомагає реально й адекватно оцінити свої можливості та професійні здібності.

Формуванню конкурентоспроможності майбутніх журналістів може сприяти конструювання спеціальних педагогічних ситуацій, які створюють умови для здорової творчої конкуренції між однокурсниками у вирішенні поставлених завдань, а також стимулюють творче мислення; створення журналістських обставин, наближених до екстремальних, в яких студенти повинні виявити вміння оперативно діяти, швидко оцінювати й аналізувати ситуацію, приймати певні самостійні рішення.

Критеріями творчої активності студентів-журналістів виступають: прояв інтелектуальної ініціативи; наявність оптимальної мотивації; рівень розвитку творчих здібностей і вмінь; прояв самостійності й здатності до самоорганізації в навчально-пізнавальній діяльності.

У самонавчанні відбувається розвиток компонентів творчої активності, яка є і причиною, і результатом самонавчальної діяльності. Студент сам ставить перед собою мету і прагне досягти її, творить себе, здобуваючи теоретичні знання, формуючи навички й уміння, розвиваючи здібності, виховуючи в собі необхідні професійні й особистісні риси.

Комплексна організація самостійної творчої пізнавальної діяльності майбутніх журналістів та їх саморозвитку дасть змогу підвищити рівень самонавчання і творчої активності студентів такою мірою, яка забезпечить їхнє подальше професійне й особистісне зростання, а отже, і конкурентоспроможність.

Майбутній випускник-журналіст має бути професійним комунікатором, який володіє вибраною професійною стратегією, який усвідомлює та з гідністю виконує особисто-професійну місію, який творчо підходить до вирішення завдань, який має глибоко осмислену систему особистих цінно-

стей, що допоможуть йому бути конкурентоспроможним упродовж усього професійного життя.

До особистісних рис конкурентоспроможного журналіста можна віднести розвинуту інтуїцію, стійкість до стресу, швидкість реакції, рефлексивність, спостережливість, комунікабельність, здатність до імпровізації, готовність до ризику [2].

Попереднє анкетування студентів-журналістів дало змогу встановити різноманітність їхніх поглядів щодо професійного призначення журналіста й місце конкурентоспроможності серед інших професійних рис представника журналістського фаху: 64% опитаних вважають конкурентоспроможність основною рисою сучасного журналіста, 12% називають її важливою, але не необхідною, 23,5% анкетованих конкурентоспроможного журналіста асоціюють з творчим, 0,5% студентів, які підлягали опитуванню, вважають конкурентоспроможність недоречною серед професійних ознак журналіста.

Відкриття творчих лабораторій, майстер-класів, експериментальних майданчиків; розробка системи нестандартних методів навчання, зокрема ділових ігор, під час яких кожен студент-журналіст міг би розвивати власний творчий потенціал, формувати свою творчу індивідуальність, саморозвиватися та самовдосконалюватися – сприятливі умови для розвитку конкурентоспроможності майбутніх журналістів. Успішності такого процесу сприяє системний підхід, орієнтований на саморозвиток творчої індивідуальності.

Завдяки саморозвитку особистість реалізує свої здібності, самовдосконалюється, у результаті чого стає ініціатором розвитку суспільства, роблячи власний внесок у його культурно-історичний розвиток. Саме тому значення саморозвитку особистості молодого спеціаліста-журналіста в розв'язанні соціально-економічних завдань сучасного суспільства бачиться таким важливим.

Творчий саморозвиток – це процес безперервного самотворення й самовдосконалення творчих рис особистості, що допомагає особистості піднятися на вищий рівень і компетентно вирішувати життєво-необхідні творчі завдання та проблеми.

У теорії творчого саморозвитку В. Андрєєва зазначено, що творчі здібності студентів у навчально-творчій діяльності виявляються в допитливості, інтересі, відчутті захопленості, емоційному піднесенні, прагненні до творчих досягнень, лідерства, отримання високої оцінки, особистої значущості, творчої діяльності, самоосвіти, самовиховання. Комунікативні здібності, що є невід'ємною складовою творчої індивідуальності журналіста, полягають у здатності використовувати досвід інших, співпрацювати з ними, організувати, відстоювати свою точку зору, переконувати інших, уникати конфліктів [1].

Роль творчості в саморозвитку підсилює процес творчості самої особистості, адже саморозвиток – це не спонтанна актуальність, а вмоти-

вованій творчий процес розкриття й розвитку реальних і потенційних здібностей, свідомої самоосвіти й самовиховання особистості.

Сьогодні зростає потреба в інтелектуально ініціативних, духовно вільних і культурних особистостях, оригінальних мислителях зі свіжими, неординарними підходами до актуальних проблем сьогодення.

Суспільство чекає на підготовку сучасного журналіста-професіонала, представника так званої “четвертої влади”, до якої життя з кожним днем висуває нові вимоги, журналіста компетентного із широкого кола економічних, політичних, соціокультурних питань; журналіста, що володіє вмінням творчо вирішувати професійні проблеми, будувати конструктивний діалог; журналіста з високою культурою професійного спілкування; журналіста незаангажованого, чесного, здатного зробити власний внесок у розвиток суспільства. Тільки такий фахівець може бути дійсно конкурентоспроможним у реаліях сьогодення.

Суспільству сьогодні потрібний спеціаліст не лише функціонально готовий до професійної діяльності, але і сформований як творча особистість.

За визначенням В. Андрєєва, “творча особистість – це людина, здатна до безперервного розвитку і самореалізації в одному чи кількох видах творчої діяльності” [1, с. 169].

Сучасний рівень суспільно-економічного розвитку України вимагає від фахівців ЗМІ справжнього професіоналізму, однією з ознак якого є яскраво виражена творча індивідуальність. Нашій державі потрібні журналісти, здатні постійно самовдосконалюватися як професіонали і як особистості; фахівці із чітким розумінням своїх соціальних ролей і готовністю до сумлінного виконання професійних функцій.

Осмилення своїх завдань та соціальної ролі в площині майбутньої професії, усвідомлення громадської значущості своєї професійної діяльності допомагає студентам виробити журналістський стереотип поведінки, сформувані готовності до успішної професійної адаптації, виховати в собі високі моральні особистісні та професійні риси, які допоможуть у майбутньому уникнути багатьох проблем, які сприятимуть творчому вирішенню виробничих завдань, конструктивній журналістській праці й високій конкурентоспроможності в професійній діяльності.

Конкурентна діяльність має контекстний характер: вона виникає за умови стійкого прагнення до лідерства й високих результатів праці. Студент, який уміє конкурувати в освітньому середовищі, вміє відстоювати свої погляди, перемагати в дискусіях, здатний до максимальної творчої самореалізації, має більше шансів стати конкурентоспроможним професіоналом у майбутньому.

Наразі актуальнішою стає проблема підготовки студента-журналіста як конкурентоспроможної особистості, але в практиці професійної освіти ще існує серйозна суперечність: між соціальним замовленням суспільства на підготовку конкурентоспроможного журналіста та відсутністю педаго-

гічних технологій, спрямованих на формування й розвиток конкурентоспроможності студентів-журналістів під час навчально-виховного процесу у ВНЗ.

Висновки. Отже, підготовка конкурентоспроможних майбутніх журналістів має відбуватися на тлі творчості, адже здатність до творчого вирішення завдань є однією з основних рис журналістського професіоналізму, а це вимагає нових форм підготовки студентів-журналістів, оскільки сучасна українська журналістика, за словами М. Житарюка, – це період творчого, енергетичного, архітектурного моделювання [4].

Сьогодні, в умовах інформаційного прогресу від рівня професіоналізму журналістів як представників четвертої влади залежить стабільність і безпека суспільства. У демократичній державі журналісти не лише впливають на громадську думку, а й певним чином формують культуру, моральні й духовні цінності та етичні норми читачів, слухачів, глядачів. Від сучасного рівня журналістської освіти багато в чому залежить майбутнє нашої держави.

Література

1. Андреев В.И. Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности / В.И. Андреев. – Казань : Изд-во Казанского гос. ун-та, 1988. – 238 с.

2. Енциклопедія освіти / [голов. ред. В. Кремень] ; Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

3. Ефремова Т.Ф. Современный толковый словарь русского языка : в 3 т. / Т.Ф. Ефремова. – М. : АСТ : Астрель, 2006. – Т. 3: Р–Я.

4. Житарюк М. Соціокультурна модель журналістики: традиції і новаторство / М. Житарюк. – Л., 2008. – 416 с.

5. Михайлин І.Л. Журналістика як творчість і журналістика як технології / І.Л. Михайлин // Методика викладання історико-журналістських дисциплін і професійні потреби : матеріали секційного засідання / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики, дослідницький центр історії української преси (17–18 квітня 2008 р.) ; [за ред. Н.М. Сидоренко]. – К., 2008. – С. 5–7.

6. Ничкало Н.Г. Професійна освіта і навчання: проблеми взаємозв'язку з ринком праці / Н.Г. Ничкало // Формування широкої кваліфікації робітників. Вклад ПТО у розвиток трудового потенціалу ХХІ століття : зб. матер., підгот. у рамках реалізації укр.-нім. проекту “Підтримка реформи професійно-технічної освіти в Україні” / [Ю. Вайс, Н. Ничкало, А. Сімак та ін.]. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. – С. 134–148.

8. Оешко В.Ф. Журналистика как творчество : учеб. пособ. для курсов “Основы журналистики” и “Основы творческой деятельности журналиста” / В.Ф. Оешко. – М. : РИП-холдинг, 2004. – 222 с.

8. Основы творческой деятельности журналиста : учебник для студ. вузов по спец. “Журналистика” / [ред.-сост. С.Г. Корконосенко]. – СПб. : Знание : СПБИНВЭСЭП, 2000. – 272 с.

9. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики : учебник / Е.П. Прохоров. – М. : Аспект Пресс, 2003. – 367 с.

10. Сіверс З.Ф. Феномен творчості як базова складова акмеологічного розвитку особистості / З.Ф. Сіверс // Освіта і управління. – 2008. – № 1. – С. 47–55.

11. Управління людськими ресурсами (понятійно-термінологічний словник) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [за ред. Г.В. Щокіна, О.В. Антонюка, М.Ф. Головатого]. – К. : МАУП, 2006. – 496 с.

12. Шаповал Ю.Г. Феномен журналістики: проблеми теорії / Ю.Г. Шаповал. – Рівне : Роса, 2005. – 248 с.

13. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/DUTP/2007-2/txts/07hllhkre.htm>.

КОЗЛОВСЬКИЙ Ю.

ПРОБЛЕМА ОПТИМІЗАЦІЇ СИСТЕМИ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується підвищеним інтересом до дослідження різноманітних складних систем, що зумовлено необхідністю більш точного опису та достовірного прогнозування процесів і явищ навколишнього світу. Це вимагає принципово нових поглядів і підходів до аналізу існуючих та розробки нових систем, зокрема таких як: теорія складних систем, системний аналіз, теорія моделювання, синергетика тощо. Їх науково обґрунтоване використання дає змогу одержати якісно нові результати в дослідженні та моделюванні великих складних систем.

У контексті інтенсивного розвитку науки й необхідності проведення масштабних наукових досліджень існуюча парадигма наукової діяльності потребує реорганізації та узагальнення. Дослідження функціонування науки як виду діяльності є актуальним питанням сьогодення. Проблема побудови моделі наукової діяльності вищого навчального закладу нині посідає провідне місце у зв'язку з процесами інтеграції України у світовий науковий простір та вимагає використання системного підходу.

Питання дослідження й оптимізації різноманітних соціальних систем, побудова їх моделей є актуальною проблемою останніх десятиріч. Низка наукових праць присвячена теорії систем та їхнього розвитку (В. Афанасьєв, Л. Бергаланфі, І. Блауберг, Б. Гершунський, Н. Кузьміна, В. Садовський, Е. Юдін та ін.). Значний внесок у розвиток цього напрямку був зроблений М. Лазарєвим, А. Антоновим, І. Прангішвілі, Дж. Касті та ін.

Метою статті є теоретичне обґрунтування методів опису системи наукової діяльності вищого навчального закладу на основі аналізу її структури та введення критеріїв оцінювання ефективності такої системи.

Під системою загалом розуміють “ціле, що складається зі з'єднаних частин, множини елементів, які перебувають у відносинах і зв'язках один з